

.....
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravljanje:
Schmidererjeva ulica št. 5.
Telefon 3/Vl.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, sobota 25. januarja 1919.

Štev. 20.

Za jedinstveno politiko.

»Riječ SHS« je prinesla pred par dnevi članek, kjer pozivlja Jugoslovane, zlasti politike, naj bodo zlasti danes v teh težkih časih popolnoma edini, ker vsaka needinost bi nam mogla strahovito škodovati.

Res je, kajti kdor količ kaj čita inozemsko časopisje, ta dobro ve, kako skušajo zlasti Italijani, da bi pokazali, glejte ta tri plemena so si vendar tako nasprotna, da jim ne bo mogoče skupaj živeti v eni državi. Po principu: divide et impera, t. j. razdeli jih in potem jim zapoveduj, kakor so delali državniki v stari, srečno preminuli Avstriji, bi nas hoteli razločiti, zasedati med nas spor in sovraštvo, potem bi nas pa spet tlačili in podjarmili, tako da potem čez sto let ne bi bilo več Slovencev, na to pa bi prišli na vrsto še drugi.

To je že tako znano, da bi človek rekel, saj tega ni več treba ponavljati, a pomisliti moramo, da je danes še veliko bolj težaven čas, najbolj kritičen zlasti za nas Slovence. Inozemstvo ni o nas tako dobro informirano kakor o kakem velikem narodu; saj smo komaj malo stopili na površje. Od nas Jugoslovancev so v resnici znani samo Srbi, ki so se že pred vojsko a zlasti med vojsko s svojim neupogljivim nastopom vedno bojevali na strani antante kot njeni prijatelji in zavezniki.

Francos n. pr. danes govori še bolj o Veliki Srbiji, kakor pa o Jugoslaviji. In to ni čudno, če se je tekom cele vojske govorilo samo o njej. Pa dejstvo, da se ustanovi popolnoma nova država, je tako novo, da se je treba izogniti vsake needinosti, ako hočemo, da nas bodo na mirovni konferenci res kot edino in od nas zaželeno priznali; potem bodo tudi nam Slovincem, ki smo vsled soseščine z Italijani v največji nevarnosti, res to dali, kar je našega. Pomislimo, kaj bi bilo, ako bi s Trstom vred izgubili toliko našega narodnega teritorija, kakor ga hoče Italija ukrasti v Goriški, Istri in na Kranjskem. Na drugi strani po tudi Nemci skrivaj delajo proti nam, češ, saj se ne razumejo med sabo. In zato naj bi po nemških željah Sp. Štajerska, naša najbogatejša provinca, in Koroška, biser našega nekdanjega Korotana, rajši pripadala Nemški Avstriji. Torej nevarnost od vseh strani. In zato bi nam vsako nesoglasje, vsaka nejeenost med nami zlasti sedaj, ko pri zeleni mizi mirovne konference poslušajo, kaj se kaj godi po Jugoslaviji, neizmerno škodilo. In kar bi sedaj izgubili, bilo bi izgubljeno za vse čase.

Političen pregled.

Slovenske stranke in državno veče.

Dr. Korošec je poslal naslednjo brzojavko: Ministrski predsednik Protić! Belgrad. Ker nas je 1.600.000 Slovencev in 160.000 tujcev, zato vztrajajo Vseslovenska ljudska stranka, Jugoslovenska demokratska stranka in Jugoslovenska socialno-demokratska stranka na minimálnem ključu 38 članov državnega veča ter prosijo, da ministrski svet spremeni svoj sklep in prizna Sloveniji omenjeno število. — V imenu strank dr. Korošec.

Mirovni delegati SHS na potu v Pariz. Odposlanci vlade SHS za mirovno konferenco dr. Žolger, mini-tri Ninčić in Gavrilović, železniški ravnatelj Vuković, narodni zastopnik Slavič in dva francoska majorja so potovali 18. januarja skozi Trst in preko Italije v Pariz.

Demisija vlade na Hrvaškem. Vladne »Narodne Novine« priobčujejo obvestila, da je regent Aleksander z ukazom od 20. t. m. sprejel demisijo bana Mihajlovića, da je imenoval za novega bana odvetnika in člana Narodnega Veča dr. Iv. Palečka, nadalje, da je regent z ukazom od istega dne sprejel demisijo sledečih poverjenikov: Cezar Akačića (pošta in brzojav), Franjo Bauma (finance), Vilim Bukšega (socialna skrb), dr. Mato Drinkovića (narodna obrana), Edo Markovića (prehrana), dr. Radovan Markovića (zdravstvo, higijena), dr. Živko Petričića (narodno gospodarstvo), dr. Gjuro Šurmina (trgovina in obrt) in Večeslav Wilderja (železnice). Na svojih mestih ostanejo torej še: poverjenik za notranje zadeve dr. Sigjan Budisavljević, poverjenik za pravosodje, dr. A. Badaj in poverjenik za nauk in bogočastje Milan Rojc.

Z mirovne konference. Danes je poročal bivši danski poslanik o vladi boljševikov in je nastopil proti vsakemu pogajanju s to vlado. Treba pa da je vojaške intervencije, češ da preje ne bo v Evropi miru. Toda zdí se, da do vojaške intervencije ne bo prišlo in konferenca z boljševiško vlado tudi na mirovni konferenci ne bo dogovarjala, ravnotako ne s Sasonovom, bivšim ministrom carja Nikolaja II. Popoldne se je obravnavalo o poljskem vprašanju. Vsled vesti, da se boljševiki bližajo Varšavi, se je zahtevalo, da se Poljakom pošlje orožje in municija. V torek pričnejo zastopniki petih velevlasti razpravljati o delavni metodi mirovne konference. Najbrž se bodo sestavile komisije, ki bodo študirale posamezne probleme. Dve ste že skoro določene: Ena, ki se bo pečala z vojno odškodnino, ki jo bodo tirjali od Nemčije, druga pa bo ukrepala o zvezi narodov.

Reforma zakona v Nemški Avstriji.

Narodna skupščina obravnava nov zakon o reformi zakona, zlasti glede ločitve. Novi zakon o zakonu je predložil dr. Roller, državni tajnik, pristaš nem. nacionalne stranke.

Volitve na Nemškem. Socijalni demokrati (večina) so dobili 164, neodvisni socijalisti 24 mandatorov, skupaj torej 180 mandatorov. Klerikalci so izgubili okroglo 100 mandatorov.

Mariborske novice.

Shodi Jugoslovenske socijaldemokratske stranke: dne 25. jan. v Ptuj ob 6 zvečer, v Studencih pri Mariboru ob 6. zvečer; dne 26. jan. v Poljčanah ob 2. popoldne, v Celju ob 7. zvečer, v Štorah ob 2. popoldne, na Fali pri Mariboru ob 4. popoldne.

General Majster proti razgrajanjem. General Majster je izdal proti pouličnim razgrajanjem resno, očetovsko svarilo, v katerem med drugim pravi: »Ne morem si misliti, da bi bilo tako počenjanje premišljeno delo resnih in treznih mož, ki vedo, da svojega navdušenja nad pridobljeno svobodo Jugoslavije ne smemo kazati s poboji, razgrajanjem, ter prevračanjem spomenikov, temveč z neumornim, smotrenim delom, ki naj pomaga naši mladi domovini do okrepitve in k lepšemu, srečnemu življenju. Pač pa sem prepričan, da je med mojimi vojaštvom še mnogo mladih, neizkušenih, ki naj jim veljajo te moje besede. Otresli smo se stoletnih verig, v koje nas je oklepala stara avstrijska vlada, oprostili smo se nemštva, ter konečno dobili svojo edino pravo domovino. S tem pa smo tudi vstopili v krog svobodnih, demokratičnih narodov, ki poznajo le strogo pravičnost tudi napram naroda, ki nas je do sedaj tlačil. Nasilja se pa ne poslužujmo, ker ni nam Nemec učitelj, temveč oni veliki, stoletja že svobodni narodi Francozov, Angležev ter Amerikancev. Od teh narodov se učimo prave kulture, strpljivosti in pravičnosti. Pustimo vsem narodom razvoj v zavesti, da je Maribor naš in da ostane tudi vedno naš, naj si bodo nemški napisi danes še zadnji ostanek spomina na dobo nemške vlade. Mirovna konferenca v Parizu nam bode prisodila vse, kar nam gre po starem našem pravu, torej tudi Maribor. Počakajmo do tja, in naravnim potom izgine vse, prav vse, kar je še ostalo iz dobe nasilnega ponemčevanja naših krajev, torej tudi nemški napisi in nemški spomeniki, ki danes še bodejo v oči mlajši del mojega vojaštva. Prepričan sem, da bodo te moje besede razumeli vsi, ki jim veljajo, ter da odnehajo od razbijanja, kajti tako razbijanje pričala, da imamo sicer novo jugoslovensko obleko, toda še vedno staro avstrijsko nemško dušo. Trdno upam, da bodo uvideli položaj vsi, ki ga dosedaj še niso, da bodo vsi starejši in razsodnejši vplivali na svoj tovariše.

Glasovnice ali izjave, ki jih širijo po mestu in okolici nemški agitatorji, da bi je ljudje podpisivali in se izrekli za Nemško Avstrijo, niso izdane po naročilu ameriške komisije. Te izjave so Nemci natisnili čisto samovoljno in v svojem smislu in so za to določili samo dve točki: 1. ali želite biti pripadnik Nemške Avstrije, al

ne? 2. Ali ste s zasedbo po Jugoslovanih zadovoljni ali ne? Ameriška komisija je sploh določila 4 točke za neki memorandum (spomenico), ki se bo podpisala od raznih strank, ne pa od posameznikov, zlasti ne na ta način, kajti v tem načinu podpisovanja ni nobene kontrole in lahko vsak agitator napravi kakor se mu zdi. Za te izjave oz. glasovnice torej ni nobene pravne podlage, torej so nesramna ponareditev ameriške komisije brez vrednosti. Zato pa je policija prejela ljudi, ki agitirajo za nje in ti bodo strogo kaznovani. Nekateri, ki niso v Maribor pristojni, so že iztirali iz mesta v Nemško Avstrijo.

Pobrežje ima od včeraj slovenskega župana. Za gerenta je imenovan Jožef Kek.

Žigovanje bankovcev. Okrajno glavarstvo nam pošilja: Pri žigovanju bankovcev se je pripetilo, da je neka komisija v mariborskem okraju zahtevala za svoj trud od posamezne stranke po 2, 3 ali 4 krome in še celo več kakor je pač kdo imel denarja malo ali veliko. Nekdo, ki ni mogel radi bolezni sam k komisiji in je moral soseda za to naprositi, ima škode 48 K. Razun tega ta komisija starih 10 kronskih bankovcev (brez belega roba) ni hotela žigosati. Ker je tako postopanje komisije popolnoma nepravilno in je komisija s tem zlorabljala svoje zaupniško mesto, se je naročilo pristojnemu občinskemu predstojništvu, da skrbi za to, da člani te komisije vso škodo takoj poravnajo ter da požove v to svrhu vse stranke, ki so bile oškodovane. Proti komisiji sami pa bode okrajno glavarstvo kar najstrožje nastopilo.

Bankovci po 20 II. izdaja, 25 in 200 kron se pri poštah ne sprejemajo, če so tudi žigosani. Take bankovce je oddati pri bankah. Bankovci II. izdaja po 20 kron (II. Auflage) so označeni s tem napisom na nemški strani in sicer ob levem robu, se čutijo gladkeje ter so na levi strani z ogrskim besedilom rudečkasti.

Popis psov. Mestni magistrat razglasa: Da se sestavi točen popis vseh psov, ki se nahajajo v Mariboru, se v smislu § 4 izpolnilnih predpisov o pasjem davku, pozivljajo vsi hišni posestniki in njih namestniki, da morajo izdane tozadavne pole izpolniti vsi stanovalci in najemniki, tudi če nimajo nobenih psov. Omenjene pole so morajo — pri izogibu posledic § 14 izpolnilnih predpisov, podpisane od hišnega posestnika ali njega namestnika tekom 8 dni najkasneje pa do 30. februarja 1919 vrniti mestnemu magistratu.

Okrajni šolski svet v Mariboru. V okrajni šolski svet je uradni komisar okrajnega zastopa imenoval sedeče gospode: Odvetnike: dr. Kodermana, dr. Rosino in dr. Leskovarja, dalje prof. Vrežja in urednika (!) Žebota. To so torej pravi šolniki: 3 advokati — 1 (reči eden) edin profesor in pa — g. Žebot, brez katerega itak nikjer ne gre. Kje pa so uči elji in še drugi profesorji? Oj, lepe perspektive se nam odpirajo! Škoda, da ni v Mariboru še več advokatov in urednikov!

Proste letne karte za urednike. Tekom tega tedna dobijo uredniki vseh jugoslovanskih listov na vseh železnicah veljavne letne proste karte.

Zborovanje stalno nastavljenih. Včeraj zvečer se je v Gambrinovem salonu vršilo zborovanje uradnikov in drugih stalnih nameštencev, da se pridružijo zahtevam splošne uradniške organizacije v Ljubljani, ki od vlade upravičeno zahteva izboljšanje svojih beraških plač in druge ugodnosti. En delegat pojde v Ljubljano na nedeljsko uradno zborovanje.

Oddaja trafik. Narodna vlada je naročila v seji dne 9. januarja t. l. poverjeništvu za finance, naj se odpovedo trimesečno vse pogodbe s trafikanti in oddaje trafik na novo razpiše-

jo v korist invalidom. S tem Narodna vlada ne namerava zadeti potrebnih ljudi, ki jim je začasno posest trafike eksistenčni pogoj, ampak revidirati v korist invalidom nekorrektnosti s socialnega in narodnega stališča, ki so se dogajale pri oddaji trafik v bivši Avstriji. V smislu tega sklepa izda poverjeništvu za finance naredbo, s katero se odpovedo trimesečno vse pogodbe s trafikanti in oddaje trafik razpišejo na novo. Vsak dosednji najemnik ima pravico, prositi za zopetno podelitev. Prednost pri novi oddaji trafik imajo dosednji najemniki, ako so potrebni, sicer pa invalidi.

Sol in vžigalice iz Nemške Avstrije. Sol in vžigalice, ki jih je naročila Narodna vlada v Ljubljani v zameno za moko in fižol na Dunaju, se nahajata že na potu, kakor poročajo z Dunaja.

Radi prehrane pojde te dni komisija, obstoječa iz gg. poverjenikov Pogačnika, Remca, dr. Trillerja, dr. Tavčarja in sodruga Antona Kristana, v Zagreb, da se dogovori s kompetentnimi faktorji o vsem, kar je potrebno. Urediti je treba redno pošiljanje moke, fižola, krompirja in masli.

Špeharji štrajkajo. Danes ni bilo nobenega špeharja na trgu. Zato pa je prodajala občinska aprovizacija špeh po 22 K.

Prekupci so se danes pojavili na trgu pri prodaji moke. Pokupili so kar cele vreče moke in sicer za vsako ceno. Gospodinje, ki so hotele kupiti samo nekaj litrov moke, so dobile odgovor: Je že vse prodano! Tudi proti tem prekupcem bo treba nastopiti z vso strogostjo!

Prodaja vžigalic. Mestna aprovizacija razglasa: Občinstvo se pritožuje, da v Mariboru pomanjkuje vžigalic. Ker imamo še dovolj stare zaloge in je došla že nova pošiljatev, se pozivljajo trafikanti ponovno, da pridejo po nakaznice za vžigalice. Dobijo jih po znanih pogojih. Občinstvo se opozarja, da zahteva v trafikah vžigalice, ker jih morajo imeti.

Mnogo vojaškega materiala je našla policija pri čevljarju Ivanu Lovec na Glavnem trgu 4. Mi še pozivljamo občinstvo, naj uboga tozadavne vladne zapovedi zaradi oddaje vojaškega materiala, da ne bodo imeli s policijo neprijetnih opravkov.

100 kg mesa in klobas ukradeno. V noči od 20. na 21. januarja so vlomilci odnesli mesarju Mohorko 100 kg mesa in klobas v vrednosti čez 2000 kron. Naša pridna policija je kmalo prišla uzmoviče. Bili so to: 19 letni ključavničarski pomočnik Karl Robinscheg, 18 letni Ivan Lončarič in 19 letni Franc Stanek. Meso jim je kuhala mati Staneka. Zaradi potuhe je v preizkavi natakarcica kavarne „Südbahnhof“ Ana Knoblacher, ljubica Robinška, ki ji je dal del svojega mastnega plena. Vsi prebavljajo sedaj klobase v preizkovalnem zaporu.

Sladkorne karte za februar se bodo oddajale v ponedeljek 27. v torek 28. in v sredo 29. Hišniki dobijo karte samo na hišne listine.

Karte za sveče se bodo izdajale v ponedeljek 27. januarja v Elizabetni cesti 14. Sveče bodo prodajali sledeči trgovci: Berdajs, Hartinger, Lotz, Reicher, Sucher, Haber, Gusel, Greiner, Weigert, Kaufmann, Opelka, Vertnik, Stieberz, Sirk, Leschanz, Wesiak, Saria, Aprovizacija, Primus, Mikaewitsch, Leinschitz, Haber.

Iz mežiške doline. (Dopis). Jugoslovanski shod se vrši v nedeljo dne 26. prosinca 1919 v Guštanju v mežiški dolini na Koroškem s sledečim vspešdom: Ob 9. uri slavnostna sv. maša na Glavnem trgu. Po sv. maši zaprisega koroških jugoslovanskih vojakov in slavnostni govori Jugoslovani! Pridite v obilnem številu na ta shod, kjer proslavimo našo svobodno Jugoslavijo in obenem protestiramo proti nesramni požrešnosti Nemcev in Italijanov. V nedeljo vsi v Guštanju!

Razne novice.

Generalova gospa, ki se je kopala v mineralni vodi. Veliki avst-ogr. oficirji so mogli imeti s seboj povsodi svoje žene. Generalmajor Weiß, poveljnik 48. pehotne divizije v Ljušni, je imel seboj svojo gospo. Okoli Ljušne je slaba voda in malarija mori ljudi. Raditega je bilo ukazano vojaštvu piti samo kuhano vodo in mineralno vodo, katero je dobivalo poveljstvo v veliki množini. Ali vojaštvo te potrebne vode ni dobivalo, marveč je šlo nekaj te vode na mize oficirjev, vsa druga pa v stanovanje blagorodne gospe generalmajorjeve, ki se je kopala v mineralni vodi.

Obisk v Konopištu. Pizenska „Nova Doba“ prinaša iz peresa dr. Vacka opis Konopišta, znanega gradu pokojnega nadvojvode Frana Ferdinanda. V mirnem času ni smel nihče v ta grad. Vtisk je grozen. Vse, kar je bilo okoli nadvojvode in prestolonaslednika, kaže umor in smrt. Povsod orožje, bodala, puške, havbice, topovi, bajoneti, sablje, mučeniško orodje, ki spominja na špansko inkvizicijo, potem neštete lovske trofeje. Tritisoci srnjak je spravljen v posebni stekleni napravi. Slike na stenah predstavljajo bitke, vojake, moritve, srednjeveške knjige opisujejo mučeniško orodje itd. To dovolj kaže, kakoga duševnega razpoloženja je bil tisti, časih tako bedasto hvalisani Fran Ferdinand.

Ruska carska rodbina umorjena. Poročila zadnjih dni poročajo z vso gotovostjo, da je bila vsa ruska carska rodbina od boljše višjih pristašev umorjena. Udri so v hišo, kjer so bili zaprti in ustrelili drugega za drugim. Majhnega prestolonaslednika, ki je pri mizi brai iz knjige, so z revolverjem pobili.

Odvetnik dr. Fran Irgolič

je odprl svojo pisarno v Mariboru, Tegetthoff-ova cesta št. 45 (nasproti glavnemu kolodvoru). 2—1

Juraj Gredlič, brivec

v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Sukanec (cvirn) tanjša številke za šivalni stroj, črni in beli, je v večji množini na razpolago v trgovini Vilko Weixl, Glavni trg 22.

A. Vertnik

trgovina z mešanim blagom in premogom
Sodnijska ulica 17

prilporeča se občinstvu.

Urar Franjo Bureš, Tegetthoffova cesta 39
prevzame vsa popravila.

Jože Ulaga, Tegetthoffova cesta 21

prilporeča

blago na obleke za moške in ženske,
druk in drugo manufakturno blago,
ter kravate, kolirje in srajce.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

obrestuje vloge brez odpovedi po 3%, vloge proti trimesečni odpovedi po 3¼%.

Stanje vlog nad K 10.000.000, stanje rezervnih zakladov okroglo pol milijona kron.